

פאנזין אמנות מנוונת #10/17

גרמנים נגד גרמנים

גרמנים נגד גרמנים

הדבר היחיד שעלינו לפחד ממנו הוא

הפחד עצמו

ספיר חבר
טלי פרוקופץ
רן בלום
אסף טל

מבצע ואלקירי - קשר העשרים ביולי

אוריה בנאי
אופיר קוריאל
איתי שטרית
אפק כהן

חוקי נירנברג

Die Nürnberger Gesetze

The infographic is divided into several columns and rows, each representing a different law or category of restriction. It uses a visual system of circles and crosses to indicate the status of different groups under each law. A central text box reads: **טבלה המתארת את החלוקה הגזעית בגרמניה על פי חוקי נירנברג.** (Table describing the racial division in Germany according to the Nuremberg Laws).

חוקי נירנברג היו חוקי גזע בימי שלטון גרמניה הנאצית, אשר הגדירו מיהו אזרח גרמני ומי לא. חוקים אלו נוסחו בכנס המפלגה הנאצית בעיר נירנברג, בספטמבר 1935 מטרתם הייתה לשלול זכויות אזרח מכל מי שאינו עונה להגדרה זו מכיוון שאיננו ממוצא ארי כגון יהודים, שחורים וצוענים.

החוקים אסרו על נישואים או קיום יחסי מין בין יהודים לבין גרמנים. נאסר על היהודים להעסיק עוזרות בית אריות מתחת לגיל 45. החוקים קבעו שיהודי לא יכול להיות אזרח הרייך, ולכן לא מגיעות לו זכויות פוליטיות כגון זכות הצבעה ואפשרות כהונה במשרות ציבוריות. לחוק זה נלוותה תקנה חשובה שהגדירה מיהו יהודי: יהודי הוא מי שמוצאו לפחות משלושה סבים יהודים, או מי שהשתייך לקהילה הדתית היהודית או נשוי ליהודי, או שנולד כתוצאה מיחסים עם יהודי. מישלינגה (בן תערובת) הוא מונח גרמני המתאר אנשים גרמנים שזורים בעורקיהם דם לא-גרמני. רובם היו אנשים ממוצא גרמני ויהודי.

הדבר היחיד שעלינו לפחד ממנו הוא הפחד עצמו"¹

"הדבר היחיד שעלינו לפחד ממנו הוא הפחד עצמו"¹

לאחר עליית היטלר לשלטון ב-1933 הופכת גרמניה מדמוקרטיה ליברלית למשטר טוטליטרי. באמצעות הגסטאפו, אחד הגופים המרכזיים לאכיפת הטוטליטריות הנאצית שהיא המשטרה החשאית של הרייך השלישי, הנאצים הצליחו ליצור אווירת טרור בגרמניה. הטרור נשען על הלשנות, שגרמו לחשדנות בין האזרחים והעניקו כוח לשלטון. היטלר נוטל לעצמו סמכויות מרובות באמצעות חוק ההסמכה, המעניק לממשלה סמכויות חקיקה מלאות. לאחר מכן הוא מחוקק שני חוקי יסוד הידועים בשם "חוקי נירנברג", חוקי גזע אשר הגדירו מיהו אזרח גרמני. מטרת חוקים אלו הייתה לשלול זכויות אזרח מכל מי שאינו ממוצא ארי. חוקי נירנברג הורו על איסור נישואי תערובת בין יהודים ויין נתיני המדינה בעלי דם גרמני או בעלי דם קרוב לו, כלומר איסור נישואים בין יהודים לבין גרמנים ממוצא ארי.

לאחר שהרגו, גירשו ופינו את כל היהודים ברחבי ברלין, נשארה השאלה 'מה עושים עם היהודים שנישאו לנשים אריות עוד לפני חוקי נירנברג?' ובעקבות כך עלו הרבה וויכוחים וועידות שעסקו בשאלה זו.

קצת אחרי תחילת פברואר 1943 החליט ה-אס.אס. לשלוח למחנות ריכוז את היהודים שהיו נשואים לנשים אריות, לכן החל הגסטאפו במצוד אחרון אחר שארית היהודים שנותרו בברלין, שכללו בעיקר יהודים הנשואים בנישואי תערובת. עד אז נמנע השלטון הנאצי מלגעת בהם מחשש לעורר את זעמו של העם הגרמני, חלק מאותם יהודים היו הורים לילדים גרמנים לכן זה היה נושא רגיש יותר.

"האס.אס לא ירה, לא בפעם הזו"

לפי אחת העדויות, "הגסטפו החליט על פשיטה המונית. שיירות המשאיות המכוסות בברזנט עצרו בשער של פארק התעשייה. הם גם עצרו מול הכניסות של הרבה בתים פרטיים. למשך יום שלם, מישהו היה יכול להסתכל עליהם נוסעים בין הרחובות מלווים בקפידות על ידי חיילי SS מצוידים ברובים [...] . והציבור נכשל בלשים לב ללפיד הקטן

שהיה יכול להתחיל אש של התנגדות כללית כנגד הפעולות השרירותיות של הרוזנים. מהאוסף העצום של המקומות בהם התושבים היהודים של ברלין התאספו, המשטרה החשאית בודדה יהודים עם קרובי משפחה ארים והביאו אותם תחת משמורת מיוחדת אל הרוזנשטראסה. מה שעמד לקרות להם היה לגמרי לא ברור. זה היה אז שהנשים התערבו. הן גילו היכן הגברים שלהם נשמרו. בתחילת היום שאחריו, וכאילו על פי אות, הן הופיעו בהמוניהם אל מול הכלא המאולתר. קציני המשטרה הרגילה ניסו, לשווא, להדוף או להוציא את כששת אלפים המפגינות. הן התלכדו שוב ושוב, נדחפו קדימה, קראו לגברים שלהם, כנגד הוראות מפורשות, ניגשו לחלון ודרשו את שחרורם. [...] מטה הגסטאפו היה ממוקם ב-בורגשטראסה, לא רחוק ממקום ההפגנה. הנשים המרדניות היו יכולות בקלות להיסחף על ידי כמה מקלעים, אך ה-SS לא ירה, לא בפעם הזו. מבוהלים מאפיזודה שבזמן תקופת הרייך השלישי הייתה ללא תקדים, הם הסכימו לקיים מו"מ; ברגע שנרגעו, נתנו הבטחות, ובסופו של דבר נתנו לגברים ללכת."⁽¹⁾

בגלל היותם יהודים לא ניתן היה לשחרר אותם לחופשי ובגלל היותם נשואים לנשים גרמניות-אריות לא ניתן היה לשלוח אותם למחנות השמדה, לכן 1,800 גברים יהודים נעצרו והובאו לבניין מחלקת הרווחה של הקהילה היהודית ברחוב רוזנשטראסה ("רחוב השושנים"), שם בקומה השלישית, הם הוחזקו בתנאים מחפירים עד שיוחלט מה לעשות אתם. מהעדות עולה כי הנשים הגרמניות לא היו מוכנות לקבל את הסידור החדש הזה והן רצו את בעליהן בבית ולכן הן התארגנו ובאו להפגין מתחת לבניין.

¹ מתוך נאום ההשבעה של פרנקלין דלאנו רוזוולט לנשיא ארה"ב בשנת 1933.

התנגדות לנאציזם...

נשים אלו לא היו הגרמניות היחידות שהתנגדו למשטר הנאצי, מסופר על הרבה יחידים וקבוצות שפעלו בניסיונות להדיח את היטלר ושלטון האימים של המפלגה הנאצית. למשל קשר העשרים ביולי, שבו קבוצה מאורגנת, שהתבססה על אנשי צבא בכירים, ניסתה (אך לא הצליחה) להתנקש בחיי היטלר, ולהחליף את שלטון המפלגה הנאצית בשלטון צבאי ואזרחי. ועוד מקרים של יחידים הידועים בשם "חסידי אומות העולם" שהלכו נגד חוקי המפלגה הנאצית ופעלו למען הצלת היהודים בתקופת השואה תוך סיכון חייהם.

ביבליוגרפיה:

(1) עדות זו הובאה ע"י הנס אולסטיין אשר נכלא במחאת רוזנשטראסה ואישתו השתתפה במחאה. עדות זו נלקחה מגיליון של העיתון Sie אשר מורסם בדצמבר של שנת 1945.

"רוצחים"

"שחררו את בעלינו,

אבותינו, ילדינו"

סוף חלופי - מחאת רוזנשטראסה

הנשים הגרמניות שהיו נשואות ליהודים לא היו מוכנות לקבל את הסידור החדש והן רצו את בעליהן בבית, לכן הן התארגנו ובאו להפגין מתחת לבניין מחלקת הרווחה של הקהילה היהודית בו בעליהן וקרוביהן הוחזקו תחת תנאים מחפירים. בהתחלה הן היו מספר נשים בודדות אך לאט לאט הזרם הלך וגבר עד שהפך להפגנה גדולה. במהרה החלה התגודדות נרחבת מסביב הבניין כשנשים קוראות אל בעליהן ומנסות לתקשר איתם דרך החלונות של הקומה השלישית. הן לא עזבו את המקום במשך כשבוע ימים, ביום ובלילה, נחושות בעמדתן שלא לוותר עד שיצליחו להחזיר אליהן את בעליהן.

בלילה שאחרי הכל השתנה. כמו כל ערב הנשים היו מתאספות, מצטופפות ומתחילות לקרוא לשומרים שישחררו את בעליהן, אך הלילה הזה היה שונה. בצורה מפתיעה אחד השומרים הרים מכונת ירייה וכיוון על אחת הנשים האומללות שעוד שנייה הסתערה על הדלת בעצמה. הוא צעק עליהן שהוא סופר עד שלוש ושארם הן לא מתפזרות הוא יורה. הן חשבו לעצמן שאין להן מה להפסיד והמשכנו לצעוק, לבכות ולנסות להידחק לדלת.

שלוש.. שתיים.. אחת.. ירייה.

השומר ירה באישה ולפתע הכל דממה. לא שומעים את הצעקות, לא שומעים את היללות, לא את הבכי ולא את אנחות העייפות. הכל שקט מופתי.

ביום שלמחרת לא הייתה אישה אחת מול בניין מחלקת הרווחה של הקהילה היהודית ואי אפשר לדעת מה עלה בראשן של הנשים המסכנות. יכול להיות שהן פחדו על חייהן, יכול להיות שהן היו מוכנות להקריב את חייהן אך פחדו להקריב את חייהן של הנשים האחרות ואולי אפילו ראו זאת כהוכחה לכך שהשומרים מסוגלים להרוג גם את בעליהן. ככה וככה, מאותו הלילה לא נודעה כל ידיעה על בעליהן של אותן נשים גרמניות.

סוף חלופי

בסופו של דבר, בחירת הנשים הייתה לא למחות. בעקבות כך שהשלטון לא חווה כל סוג של התנגדות, הוא החליט להסתיר את כל העניין מעיני הציבור הרחב, על מנת לא ליצור סערה על כך שבמקרה זה היו מעורבים ילדים שהיו כביכול "גרמנים", וליצור ל-1,800 הגברים והילדים זהויות חדשות של יהודים על מנת שיוכלו להיפטר מהם כמה שיותר מהר ועל מנת שיוכלו למסור אותם למחנות השמדה ללא שום התנגדות. כמוכן שהשלטון לא עדכן את הנשים מה נעשה לילדיהם ובעליהם, והוא גם לא התיימר לעדכן בשום מידע. בסופו של דבר, מידע זה הגיע מידי אחת מהנשים שתכננה להשתתף במחאה, וזה פשוט מכיוון שהיא גרה בסמוך למקום בו הוחזקו הגברים והילדים והיא יכלה לראות (אומנם מאוד במטושטש ובמרוחק, מה שהיא פתרה על ידי ריצה להביא משקפת ברגע שהתחילה לחשוך במה שהיא רואה) כיצד הגברים והילדים מובלים לתוך האוטו שיסיע אותם לרכבת שממנה הם כבר לא יחזרו לעולם. ביניהם היא גם ראתה את ילדה הקטן בין ה-3 שבקושי הצליח ללכת מרוב אפיסת כוחות נבעט קדימה על ידי הגרמנים על מנת שהתור יתקדם. לפי עדותה היא במשך כמה שעות נשארה קפואה ולא הצליחה לזוז. כעבור חודש היא נמצאה על ידי שכנתה שהייתה גם חברתה הקרובה שהכירה אותה מאז ילדותה על ריצפת המטבח עם גרון שסוע במה שהוכח כהתאבדות. לאחר מקרה זה החלו חוקרים ופסיכולוגים רבים לחקור את מקריהם וחייהן את הנשים ממחאת רוזנשטראסה. מתוך כל אלו שהסכימו להשתתף במחקרים אלה, גילו שאחוזים גבוהים מהן נכנסו מכמה שבועות אחרי ועד (במקרים מסוימים) עשרות שנים אחרי לפוסט טראומה נוראית. בנוסף לכך גם נמצא כמעט אצל כולן את אותו התסמין, שברגע שבו הן היו צריכות לדבר על החיים שהן השאירו לאחור הרבה מהן הן התחילו לעשות עוויתות מסוימות בפרצופיהן. החוקרים העריכו שזה כתוצאה מחוויה משותפת שהנשים עברו בעת ההחלטה האם לבצע את המחאה או לא ושהשאירה עליהם כנראה סוג של סימן נפשי. מה שמעניין הוא שעווית זה נמצא גם אצל אלו אשר בחרו לעשות את המחאה וגם אצל אלו אשר בחרו שלא, כך שהחלטתן במחאה אינה קשורה להיווצרותן. אחוזים רבים מן הנשים התחרטו על החלטתן וגם לא הצליחו להמשיך בחיים נורמליים לאחר מכן. פחות משתי אחוזים מן הנשים התחננו שוב פעם או הביאו ילדים לעולם לאחר החלטתן במחאה. רק 7 אחוז בלבד מן הנשים היה שלם עם החלטתן בעוד שכ-85 אחוזים אינו היה שלם ו-8 אחוזים נוספים לא ידעו לענות על שאלה זו. כ-30 אחוז מן הנשים התאבדו בין כמה שבועות לכמה חודשים אחרי וכ-40 אחוז כעבור שנה או יותר. חלק מהנשים אף פיתחו דבר שלא נודע למדע עד אז שבו חלק מן הנשים שהחלטתו לא לבצע את המחאה הצליחו איכשהו לשנות את זיכרונן כך שיזכרו ויהיו משוכנעות כאילו הן הצביעו בעד ביצועה. הן בעצם שינו את זיכרונן על מנת שלא להרגיש אשמות בהחלטות שלהן. הרבה מהנשים השמינו בעקבות אכילה רגשית והרבה מהן גם מתו בעקבות כך מהתקפי לב. האישה ממחאת רוזנשטראסה אשר נשארה הכי הרבה זמן בחיים היא רות' אנגלה דנציגר.

סוף חלופי - מחאת רוזנשטראסה

נשים גרמניות רבות, "ארייות", רצו למחות כנגד השלטון הנאצי בכדי להחזיר את בני הזוג שלהן והקרובים שלהן שנלקחו על ידי הנאצים. הן יכלו לוותר ולא לסכן את עצמן אך לבסוף הן החליטו לצאת ולהפגין כנגד המשטר הנאצי. המחאה החלה על ידי כמה נשים בודדות שהפגינו מול משרדי הקהילה היהודית ברוזנשטראסה, שם הקרובים שלהן היהודים נכלאו. שם גם הן קיוו שהמשטר לא ינקוט בצעדים משמעותיים מפני שזו עיר מרכזית בברלין שלא כדאי להרוס. כאשר המשטר הנאצי ראה כמה נשים בודדות מפגינות זה לא הפריע לו, אך לאחר מספר ימים, הוא ראה לפתע אלפי נשים. השומרים של הבניין בשלב זה החלו להתעצבן ואף כיוונו את הרובים שלהם על הנשים שהפגינו. בנוסף, הם איימו עליהם שהם יפתחו באש אם הן לא יפסיקו. הנשים ראו זאת והמשיכו להפגין.

השומרים החלו לפתוח באש ואף הרגו מספר נשים במקום. לאחר מכן, הנאצים תפסו את כל הנשים שהיו שם והביאו אותן למחנה השמדה, שם הרגו אותן כמה שיותר מהר. את המשפחה שנותרה לנשים, הנאצים חיפשו והרגו. הנאצים עשו זאת בשביל שיהיה ברור לעם שאי אפשר לחלוק ולהתנגד כנגד השלטון. הנאצים עשו חיפוש גדול בכדי למצוא את הבתים של המשפחות והשקיעו בזה הרבה מאמץ. אחרי שאספו את המשפחות של הנשים, שמו אותם בריכוז במחנות העבודה ואת הילדים במקומות אחרים שבהם משרישים לילדים את האידאולוגיה הנאצית. לבסוף, הנשים שיצאו להפגין, לא קיבלו את מה שרצו, את הקרובים שלהן. בנוסף, הפסידו את שאר המשפחה שלהן ואת עצמן.

סוף חלופי - מחאת רוזנשטראסה

מחאת רוזנשטראסה הייתה הפגנה של אלפי נשים גרמניות "ארייות" למען שחרור בעליהן וקרוביהן היהודים, שנעצרו ע"י הגסטפו ב-27 בפברואר 1943 ונכלאו במשרדי הקהילה היהודית ברוזנשטראסה, רחוב מרכזי בברלין, מתוך כוונה לשלוח אותם למחנות השמדה/ עבודה. הפגנת הנשים נמשכה כשבוע ימים. במהלך השבוע הנשים ספגו איומי רצח רבים מהמאבטחים הגרמנים ולקראת סוף השבוע אחד המאבטחים הגרמנים לקח ברצינות את האיומים וירה באחת מהנשים האריות שהפגינה, פחד ושקט המום כיסו את ההפגנה... שם התרחשה הדילמה החדשה של הנשים האריות, "האם להמשיך להפגין ולקחת את הסיכון שעוד נשים ימותו או - לפזר את ההפגנה" לבסוף הנשים החליטו לפזר את ההפגנה בכדי שלא יהיו עוד נפגעות, ההפגנה הסתיימה ללא הצלחה וחזרתם של הבעלים והקרובים שלהן.

מבצע T4

מבצע T4 אותנזיה היה מבצע שנערך בשנים 1939-1941. השם T4 בה מהכתובת שבה בוצע המבצע - רחוב טירגטן 4. בפירוש לעברית אותנזיה היא 'המתת-חסד'. מטרת המבצע הייתה לחסל את כל "הלא כשירים", הן בגרמניה והן בשטחים הכבושים. לדוגמה, בעלי מוגבלויות, פגמים גופניים, מחלות קשות, מומים נולדים ובעיות נפשיות. הנאצים נקטו באמצעים שונים לדרכי הרציחה שלהם, בין היתר, תאי גזים. התכנית הופסקה רשמית בעקבות שליחת מכתבים שקריים למשפחות, כאשר לאחת המשפחות נשלחו בטעות שני מכתבים המכילים סיבות שונות למוות בני משפחתם, ובעקבות לחץ ציבורי רב. עד 1 בספטמבר 1941, יום הפסקתו הרשמית של המבצע, היה מספר ה'מחוטאים', לפי ט-4, 70,273, ואולם, למעשה נמשך המבצע, בהסוואה משופרת, עד תום המלחמה. לפי הערכות נרצחו במסגרת מבצע זה כמה מאות אלפים.

ועידת ואנזה

ועידת ואנזה הייתה התכנסות של נציגים מכל משרדי הממשל הנאצי שהתקיימה בינואר 1942 ב"וילה ואנזה" שבפרבר ואנזה שבברלין. על פי הזמנתו של היידריך, התכנסו ארבעה עשר נציגים בכירים מה-אס אס, המפלגה הנאצית, ומשרדי ממשלה שונים. הנושא היה "הפתרון הסופי של הבעיה היהודית". בוועידת ואנזה התקבלה ההחלטה על אופן ביצוע הפתרון הסופי - התכנית להשמדת יהודי אירופה, תוך תיאום בין כל זרועות הממשל הנאצי. השמדת יהודים על ידי הנאצים התבצעה כבר קודם לועידת ואנזה, עם פלישת גרמניה לברית המועצות במבצע ברברוסה התבצע רצח המוני של יהודים על ידי עוצבות המבצע המיוחדות (איינזגרוופן) של המשרד הראשי לביטחון הרייך (RSHA) שבראשו עמד ריינהרד היידריך. ואולם, לאחר הועידה החלה ההשמדה ההמונית המאורגנת במחנות השמדה שיועדו לכך.

מבנה שנמצא בזוננשטיין, גרמניה, ושבמרתפו נחטפו ונכלאו קרבנות המבצע, גרמנים ויהודים.

הוילה בה נערכה ועידת ואנזה, ברלין, 1941.

מבצע ולקירי- קשר ה-20 ביולי

“מרד, מהפכה, מילים כאלה אינן קיימות במילון של קצין גרמני!”

(מתוך “הרייך השלישי”, ויליאם שרייר)

בשנת 1933, עם עליית אדולף היטלר לשלטון, הצטרף למפלגה הנאצית גנרל קלאוס פון שטאופנברג שמצא עניין בהשקפות עולמה. בעיקר מצאו חן בעיניו של שטאופנברג הפטריוט והשמרן רעיונות כמו העדפת הכפר על העיר הגדולה; מדיניות חוץ פטריוטית ושבירת חוזה ורסאי; מלחמה בשחיתות; קהיליית עם מאוחדת, ואף אלמנטים של גזע. יחד עם זאת, על פי פטר הופמן, שחקר את ההתנגדות הגרמנית, פון שטאופנברג חש בושה לאחר אירועי ליל הבדולח בנובמבר 1938, ומאוחר יותר בגין הפשעים החמורים שהנאצים ביצעו ביהודים בשם העם הגרמני. היחס השלילי ליהודים, הפגיעה הפיזית המתמשכת בהם ולבסוף ההשמדה ההמונית של יהודי אירופה. בנוסף, התנגד לפעילות הנאצים שהביאה להיחלשות מעמד הכנסייה. במהלך המלחמה השתתף שטאופנברג בקרבות בפולין, צרפת וברית המועצות, ואף זכה לעיטור צלב הברזל מדרגה ראשונה. לאחר שקודם לדרגת אוברסטט-לוטננט הביע מחאותיו בפומבי על הניהול הלקוי לטעמו של המלחמה. בעקבות מחאותיו הורחק ב-1943 למערכה בצפון אפריקה, במהלכה איבד את עין שמאל, כף ידו הימנית ושתי אצבעות ביד השמאלית. לאחר שהחלים מפצעיו, הוא הוצב כקצין המטה של ארמיית העתודה בבנדלר-שטראסה בברלין.³

³ מתוך ויקיפדיה: ערך:קלאוס שנק פון שטאופנברג- https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A7%D7%9C%D7%90%D7%95%D7%A1_%D7%A9%D7%A0%D7%A7_%D7%A4%D7%95%D7%9F_%D7%A9%D7%98%D7%90%D7%95%D7%A4%D7%A0%D7%91%D7%A8%D7%92

התנגדות הגרמנים לנאציזם החלה בשנת 1933 עם עלייתה של המפלגה הנאצית בראשות היטלר לשלטון בגרמניה. ההתנגדות נמשכה עד שנת 1945 עם סיום מלחמת העולם השנייה ונפילתו של היטלר והמפלגה הנאצית. בין המתנגדים היו גרמנים קציני צבא בכירים בוורמאכט, פקידים בכירים בצבא, אנשי אקדמיה, אנשי עסקים, תנועות סטודנטים, פועלים, תנועות פוליטיות וגורמים דתיים. הסיבות להתנגדות היו מגוונות. התנועות הפוליטיות התנגדו כי נאסרה עליהן הזכות לפעול לפי האידאולוגיה שלהן, מיעוט מאנשי הדת הטיפו לצאת נגד המשטר בשל סיבות מוסריות, אנשי אקדמיה שהתנגדו לנאצים מסיבות אידאולוגיות ושאוּבו את השראתם מפעילותם של אנשי הדת. פקידים בכירים וקצינים בצבא הנאצי שחשבו שהמשטר הטוטליטרי היה מוגזם מידי ולא האמינו שהוא יהיה מסוגל לעשות דברים כל כך קיצוניים. בנוסף לאלו, הייתה גם התנגדות בלתי מאורגנת של יחידים או קבוצות קטנות שביצעו מעשי התרסה נגד המשטר או המדיניות שלו. קבוצות צעירים שנמענו מלהצטרף “לנוער ההיטלראיי”, נערי הסווינג ועוד.¹

מאחר והמשטר הטוטליטרי אינו מבוסס על הסכמה, אלא על ציות, נזקק השלטון להפעיל אמצעי ענישה חמורים כנגד המתנגדים לו: משטרה חשאית אשר חדרה לחיי היום-יום של האזרחים במטרה לגלות מבעוד מועד מתנגדים לשלטון ולמנוע מהם להתארגן נגדו, המשטרה החשאית הורשתה לעצור אזרחים, לכלוא אותם בלא קיום משפט הוגן או לרכזם במחנות ריכוז ועבודה בתנאי מחייה בלתי אנושיים.

בנוסף לפעילות המשטרה החשאית של הנאצים, השלטון חוקק חוקים, אשר רמסו את זכויות האדם והאזרח במדינה, והטיל צווים כראות עיניו. בנוסף, מערכת המשפט במדינה לא קידמה את ערכי הצדק אלא את האידאולוגיה של השלטון ולשם כך התנהלו משפטים לא הוגנים ומשפטי ראווה שנועדו להפחיד את הציבור.

הטרור החוקי והפיזי יצרו **טרור פסיכולוגי** על האזרח, אשר תמיד חשש שמא ייעצר עיני השלטון ויואשם בבגידה במפלגה. חשש זה הוביל רבים להלשין גם על חבריהם הטובים ואפילו על בני משפחתם.²

¹ מתוך ויקיפדיה: ערך: התנגדות גרמנית לנאציזם- https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%94%D7%AA%D7%A0%D7%92%D7%93%D7%95%D7%AA_%D7%92%D7%A8%D7%9E%D7%A0%D7%99%D7%AA_%D7%9C%D7%A0%D7%90%D7%A6%D7%99%D7%96%D7%9D

מבצע ולקירי: הניסיון האחרון להתנקש בהיטלר.

בצהרי ה- 20 ביולי 1944 הגיע הרוזן קלאוס שנק פון שטאופנברג, אלוף-משנה בצבא הגרמני, הוורמאכט, לשלוחת מפקדת הצבא במזרח-פרוסיה, "מאורת הזאב". היה עליו לקחת חלק בדיון על המצב בחזית, שנערך בנוכחות הפיהרר, אדולף היטלר.

שטאופנברג, שנפצע בעבר ובידו השמאלית שלוש אצבעות בלבד, כוון את מנגנון ההשגחה, כאשר הפגישה שהייתה מתוכננת עם בניטו מוסולוני הוקדמה בחצי שעה ואילצה את שטאופנברג להזדרז. לאור לחץ הזמן שבו היה נמצא וגם בשל הפרעות ע"י זרים, הוא הספיק להשלים את ההכנה רק עבור מחצית מחומר הנפץ שעמד לרשותו. הפצצה הייתה בתוך תיק משרדי, שאותו לקח שטאופנברג לחדר-השיבות. הוא הניח את התיק מתחת לשולחן הגדול שסביבו התאספו בכירי המערכת הצבאית. במהלך הישיבה שטאופנברג הודיע שעליו לבצע שיחת טלפון חשובה ועזב את המקום. בשעה 12:42 התרחש הפיצוץ.

חומר הנפץ הרג ארבע אנשים מתוך 24 ששהו בחדר. להיטלר הסב הפיצוץ פציעה קלה בלבד. שטאופנברג, חווה את הפיצוץ ממרחק, בעודו עוזב את "מאורת הזאב". הוא השתכנע שהיטלר נהרג. בשעה 13:15 הוא הגיע למטוס שלקח אותו לברלין, על-מנת להשלים את ההפיכה השלטונית המתוכננת. בשלב זה, שותפיו עדיין היססו. הם לא היו בטוחים שהפיהרר אכן מת. כאשר שטאופנברג נחת בברלין, לקראת השעה שלוש אחר-צהריים, הוא הודיע על ביצוע תוכנית ולקירי. בעקבות הפעלת התכנית, הצבא היה אמור לתפוס את השלטון בכל מחוזותיו של הרייך הגרמני ולנטרל את הארגונים הנאציים. שטאופנברג עשה את דרכו למשרדו, במפקדה הראשית במרכז ברלין, ברחוב בנדלר. שם מתאספים קושרים אחרים. אך לפני שהוא התיישב לצד שולחנו, הוא קיבל הודעה שהיטלר עדיין בחיים. בין הקושרים התחילה התנגדות להמשך ביצוע התכנית, אך שטאופנברג ותומכיו לא וויתרו.

ברחבי גרמניה קיבלו פקודות חדשות. מקורן במפקדים במזרח-פרוסיה שהתאוששו מהפיצוץ. יחידות הצבא שהיו כפופות לקושרים, צוו לציית רק להיינריך הימלר, מפקד האס-אס. היטלר הורה על חיסול המרד בברלין. לאור הפקודות הסותרות, ברוב המחוזות בגרמניה וגם במקומות אחרים באירופה הכבושה לא בוצעו הפקודות שהגיעו מרחוב בנדלר בברלין, משטאופנברג ושאר הקושרים. רק בפריז, בפראג ובווינה נתפסו מפקדי האס-אס ונלקחו למעצר.

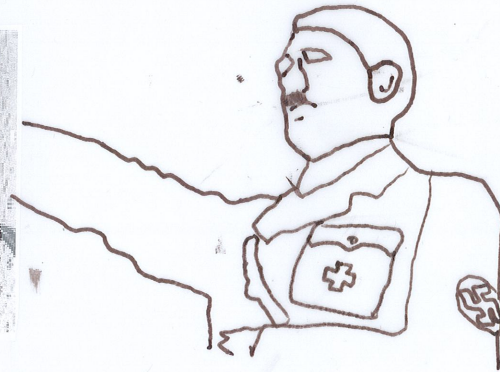
לקראת השעה תשע במשדר הרדיו בכל רחבי גרמניה שמעו את היטלר. היה ברור לכולם, שההתנקשות נכשלה. בשלב זה החיילים תומכי הפיהרר הקיפו את מפקדת הצבא ברחוב בנדלר. בסביבות חצות הוצאו להורג בחצר המפקדה שטאופנברג וקושרים אחרים. בשבועות הבאים יורחבו מעגלי החשד ובכירים אחרים בצבא הגרמני ייתפסו. ההפיכה נכשלה.

מבצע ולקירי שהוביל פון שטאופנברג היה הניסיון הרציני ביותר, למעשה היחיד מבין

שורות הצבא הגרמני עצמו, להפיל את היטלר. הקושרים היו אותם אנשים שקודם לכן, כאשר גרמניה הנאצית עוד נחלה הצלחה רבה, חשו הסכמה עם המשטר. השמדת היהודים ופשעים אחרים שבוצעו בתמיכתם לא הניעו אותם להרוג את היטלר; רק כאשר המצב בחזית המזרחית התדרדר וההפסד במלחמה נראה באופק, החלה התכנית לרקום עור וגידים.

גנרל פרידריך פרום, מפקד ארמיית העתודה, ביקש להציג עצמו כמדכא ההתקוממות, למרות שמפקדת הקשר הייתה תחת פיקודו. בשל כך דן את המעורבים למוות, ובהם את שטאופנברג. מילותיו האחרונות של שטאופנברג היו "תחי גרמניה הקדושה שלנו!" המעשה לא הועיל לפרום, והוא הוצא להורג זמן קצר לאחר מכן.

לאחר הוצאתו להורג של שטאופנברג, נאסרה אשתו הרה נינה במחנה עבודה, וארבעת ילדיה נלקחו לבית יתומים. בתה התינוקת, שנולדה לאחר כמה חודשים, נלקחה אף היא, וגדלה בבית יתומים עם אחיה עד סוף המלחמה. במשך למעלה מעשור נחשבו שטאופנברג ועמיתיו בגרמניה לבוגדים, אך ברבות השנים הפכו לגיבורי ההתנגדות הגרמנית למשטר הנאצי. הרחוב הראשי בברלין בו הוצא להורג נקרא על שמו - רחוב שטאופנברג, ובמקום נפתח מוזיאון המציג מסמכים ותצלומים רבים הנוגעים לקשר העשרים ביולי.

⁴ מתוך ויקיפדיה: ערך:קלאוס שנק פון שטאופנברג

https://he.wikipedia.org/wiki/%D7%A7%D7%9C%D7%90%D7%95%D7%A1_%D7%A9%D7%A0%D7%A7_%D7%A4%D7%95%D7%9F_%D7%A9%D7%98%D7%90%D7%95%D7%A4%D7%A0%D7%91%D7%A8%D7%92

יודעים טוב מאוד שיש צורך

בשינוי המשטר

מפני שהלחמה נעשתה

חסרת

מקווה

לנו הרמאים

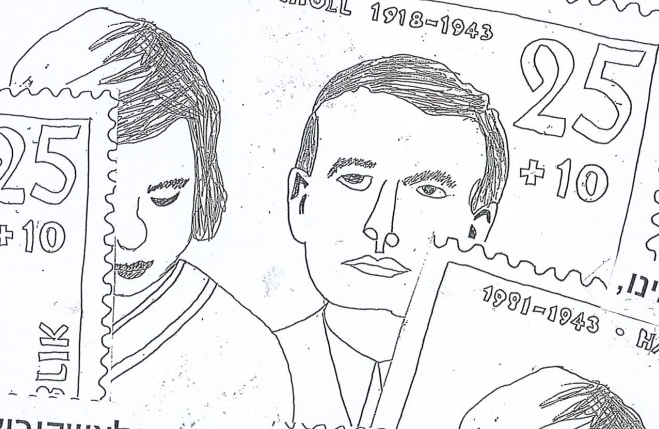

1981-1943 • HANS SCHOLL 1918-1943

1981-19, סלידה בקרב גנרלים,

1981-1943 • HANS SCHOLL 1918-1943

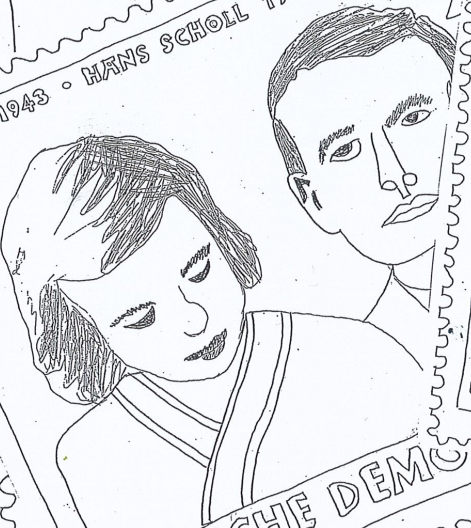
שעורו, כפי שראינו,

1981-1943 • HANS SCHOLL 1918-1943

"אולם מעשי הזעווה שביצעו הנאצים בפולין,

1981-1943 • HANS SCHOLL 1918-1943

במיוחד סלאשקוביץ,

1981-1943 • HANS SCHOLL 1918-1943

DEUTSCHE DEMOKRATISCHE

והחלטתו של היטלר

DEUTSCHE DEMOKRATISCHE

DEUTSCHE DEMOKRATISCHE

SCHOLL

REPUBLIC

להרחיב את המלחמה מערבה,

DEUTSCHE DEMOKRATISCHE

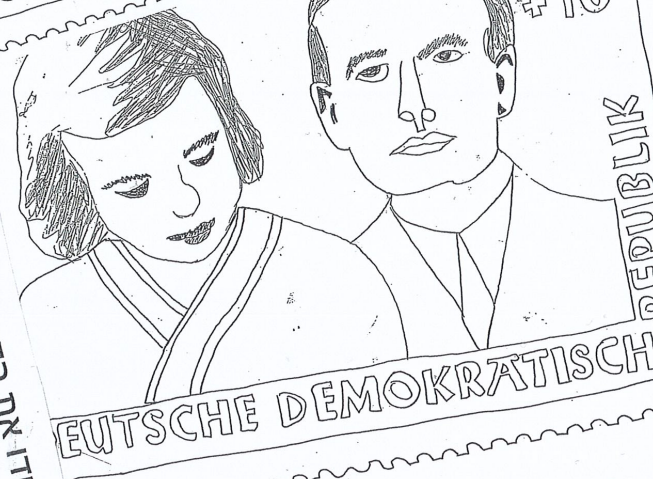
הגנתית מובהקת במערב עשויה

1981-1943 • HANS SCHOLL 1918-1943

REPUBLIC

איתודאת הקוורטים מסבחו כי עומדה

DEUTSCHE DEMOKRATISCHE

DEUTSCHE DEMOKRATISCHE

עוד בטרם החלה"

לצגן את המלחמה

סוף חלופי - שטאופנברג

בשנת 1945, ניצב הגנרל קלאוס פון שטאופנברג בפני דילמה מוסרית קשה. הוא נאלץ לבחור בין האפשרות שבה הוא ממשיך להיות גנרל מסור, ומעלים עין למעשי הזוועה של שלטונו של היטלר ולנוק התדמיתי ההיסטורי של המדינה שלו-גרמניה. לבין לסכן את קרוביו ומשפחתו ולנסות לשים קץ למעשי הזוועה של היטלר וצבאו. נוסף על ניסיון הצלה של גרמניה מקריסה כואבת מתמיד. מאחר שבאותה תקופה היו חייהם של המתנגדים להיטלר בסכנה גדולה, והמצב היה שהיטלר הוביל את גרמניה לתהום עמוקה מאוד.

מצד אחד, קלאוס פון שטאופנברג נטה לבחור באפשרות להתעלם ולשתוק למעשי הזוועה של היטלר. וזאת מפני שככה חייהם של משפחתו וחיייו שלו לא היו בסכנה. ומהצד השני, גם היה סיכון שגרמניה תובל לקריסה המדינית הגדולה עד אותו היום. ומנגד, האפשרות השנייה, שהיא לחסל את היטלר, ובכך להציל מליוני אנשים ואת המולדת שהייתה קרובה לליבו. לעומת זאת, לא הייתה תקווה לכך.

בסופו של דבר, בחר שטאופנברג במקום לצאת מהאולם ולהציל את חייו, להישאר בפנים ולהקריב את גופו למען זה שהמבצע אכן יצליח וישים קץ לכהונתו ולחיייו של היטלר. בעקבות כך המזוודה נשארה במקומה קרוב להיטלר, והיא התפוצצה מספיק קרוב אליו כך שלא יכל להינצל מזה. אז בסופו של דבר, היטלר והגנרל שטאופנברג מתו באותו הפיצוץ וכך הסתיימה לה כהונתו האכזרית של היטלר בגרמניה וכל מורדיו החלו בפעולות למען השתלטות על השלטון בגרמניה ולמען סיום המלחמה והשוואה.

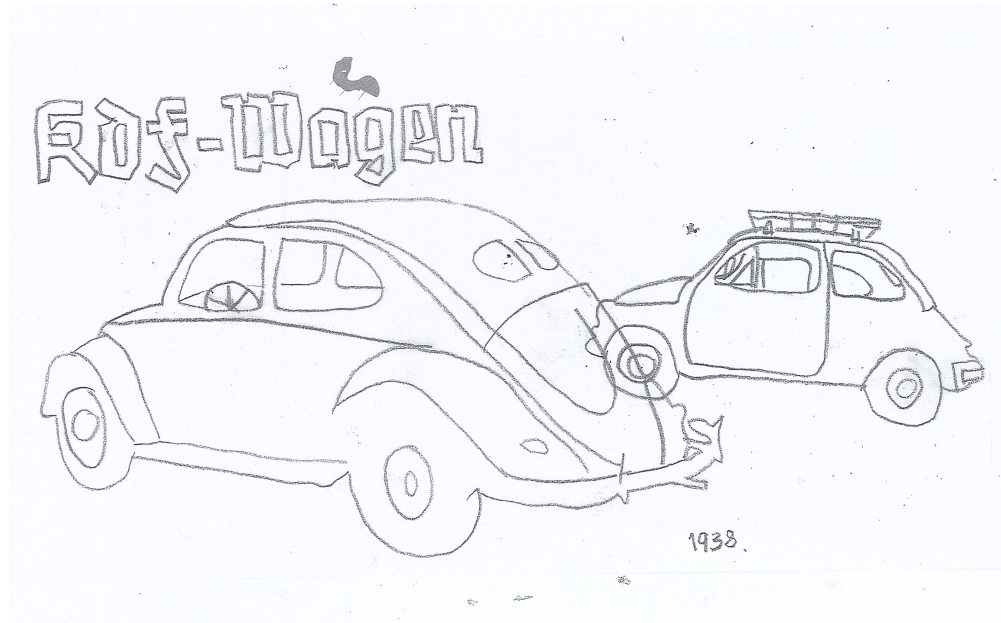

גנרל-פלדמרשל ארווין הויגן יוהנס רומל

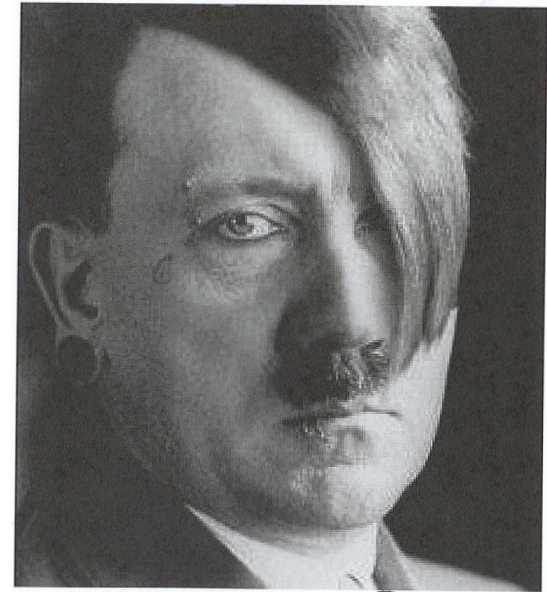
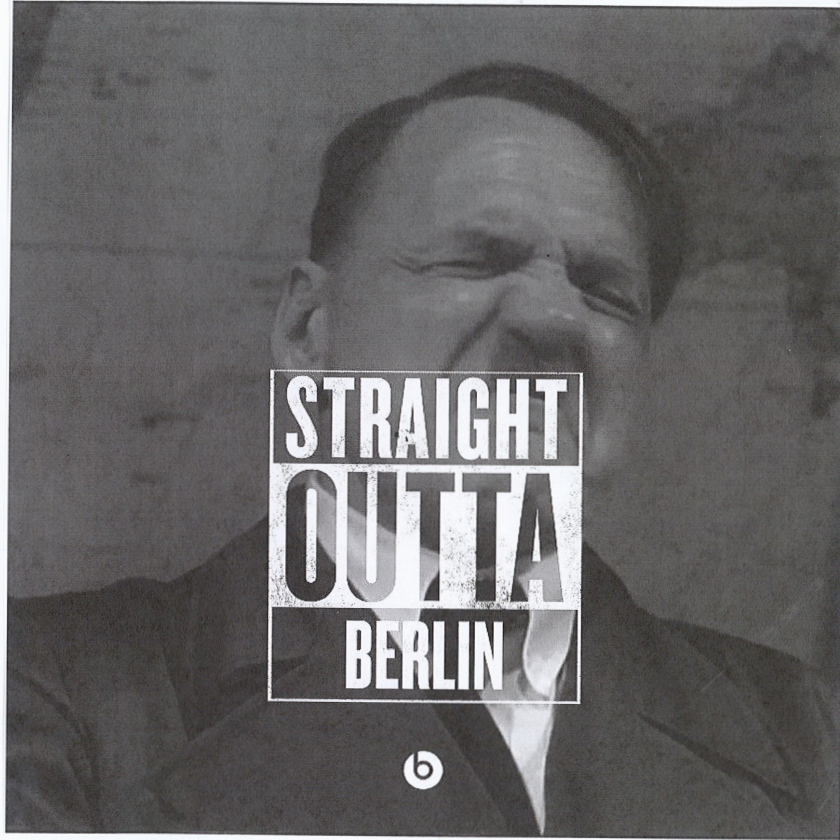
אחד מהגנרלים הבכירים והמוערכים ביותר בוורמאכט- צבא גרמניה הנאצית. במהלך מלחמת העולם השנייה רומל פיקד על יחידת טנקים מסוג פנצר במערב אירופה - החזית הצרפתית מתחילת המלחמה עד 1941. מ-1941-1943 רומל פיקד על הפלישה הגרמנית לצפון אפריקה וניהל את המערכה על מרוקו, אלג'יר, לוב ומצרים. מרוקו, אלג'יר ולוב היו קולוניות צרפתיות שנכנעו לגרמנים ועל רומל הוטל לטהר את צפון אפריקה מהכוחות הבריטיים. יחידות הטנקים של רומל הצליחו לפרוץ את הקוים הבריטיים ולדחוק אותם לאל-עלמיין שבמצרים, בסמוך לארץ ישראל. שם הצליחו בעלות הברית בכוחות משותפים להביס את הגרמנים ולדחוק אותם לצפון מערב אפריקה, מרוקו. במהלך הקרבות האלה בצפון אפריקה, היטלר התעקש לא לאשר לרומל להסיג את כוחותיו וכתוצאה מכך, האמון של רומל בו החל להידרדר. כשחזר מאפריקה, מובס, ייעץ להיטלר בנושא ההגנה על חופי צרפת מפלישת בעלות הברית. לאחר שעצתו לא התקבלה, ופלישת בעלות הברית הצליחה, החליט רומל להרוג את היטלר ולתפוס את השלטון במטרה לסיים את המלחמה, וזאת משום שחשב שהפסד גרמניה בה היה בלתי נמנע. לאחר ניסיון הרצח שכשל, היטלר, שלא רצה להעמיד לדין מצביא נערץ, הכריח את רומל לשים קץ לחייו.

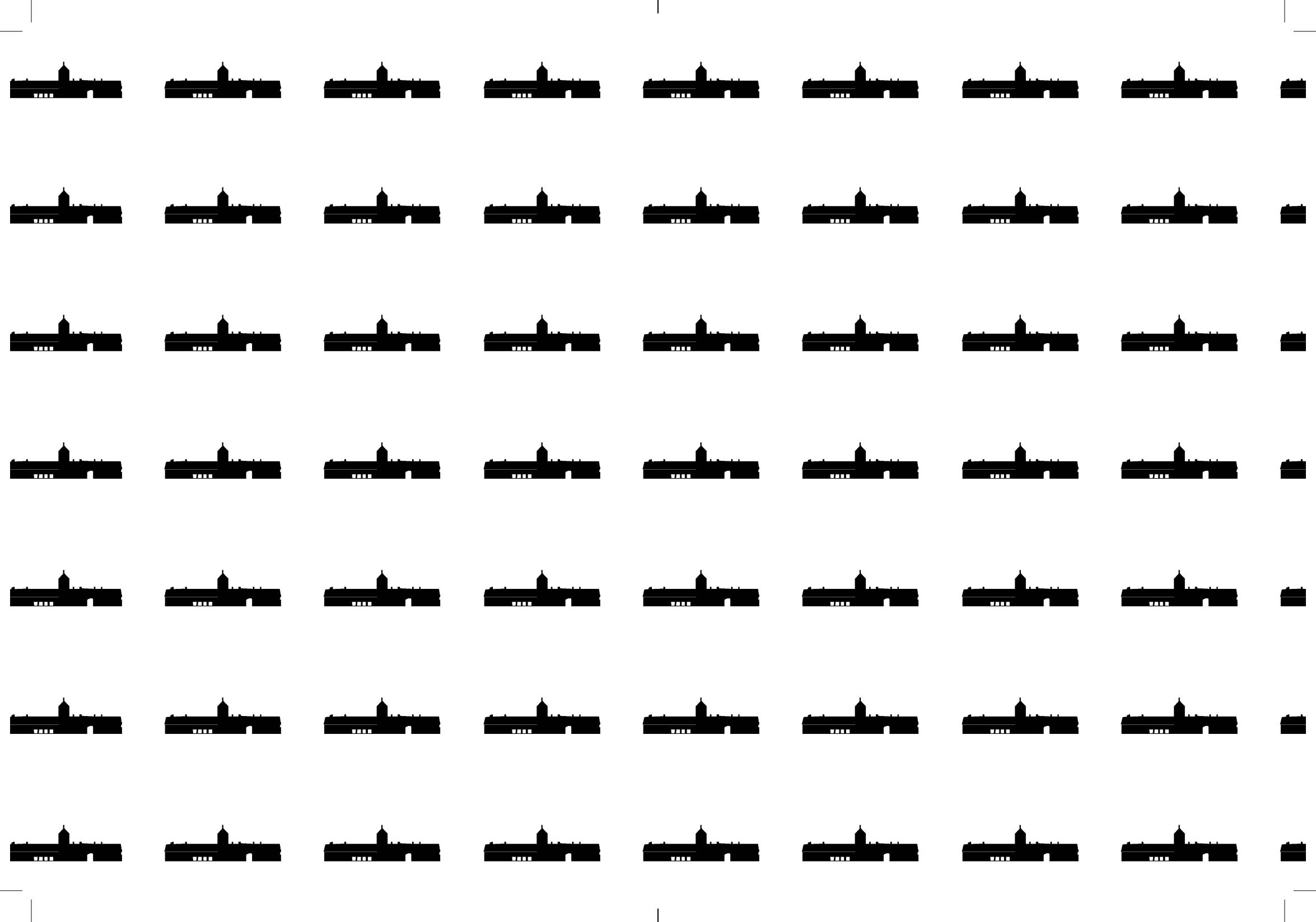
גנרל ארווין רומל בהיוועדות עם פקודיו, מערב סהרה, 1942

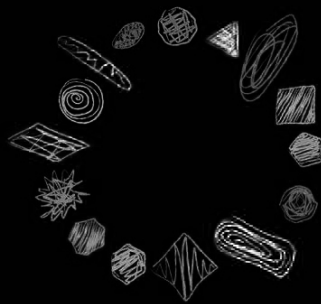

ה"ם ג'סטר

תלמידי/יות היסטוריה שכבה יא
בהנחיית דנה שידן אליאש וגור סלע

תלמידי/יות מגמת אמנויות העיצוב
בהנחיית עירית תמרי וענבל הלצר

בית הספר החדש חולון

תעש"ז